

DET KONGELIGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 6

(2002–2003)

Om lov om omdanning av Statens vegvesens produksjonsvirksomhet til statlig aksjeselskap

*Tilråding fra Samferdselsdepartementet 11. oktober 2002,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Innledning

Regjeringen legger med dette fram forslag til lov om omdanning av Statens vegvesens produksjonsvirksomhet til statsaksjeselskap, heretter kalt Selskapet. Lovutkastet er en oppfølging av forslag fremmet i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2001–2002) om slik omdanning og som Stortinget sluttet seg til, jf Budsjett-Innst. nr. 13 (2001–2002). Saken er også omtalt i St.prp. nr. 50 (2001–2002) Om løyvingsendringer mv. for 2002 på Samferdselsdepartementets område og i St.prp. nr. 60 (2001–2002) Om ein del saker på Samferdselsdepartementets område. Gjennom behandlingen av St.prp. nr. 50 (2001–2002) ble det lagt til grunn at selskapet skal opprettes med virkning fra 1. januar 2003. Vi viser også til at saken er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2002–2003).

Formålet med loven er 1) å regulere visse overgangsspørsmål som henger sammen med overføring av offentlige og private rettsforhold fra produksjonsvirksomheten i Statens vegvesen til aksjeselskap og 2) gi overgangsbestemmelser om at ansatte i Selskapet midlertidig skal beholde fortrinnsrett til ny statsstilling og ventelønnsrettigheter. Loven er utformet etter mønster av tilsvarende lover ved tidligere omdanninger av statlige virksomheter til egne selskap.

Statens vegvesen produksjonsvirksomhet får i dag tildelt oppdrag fra forvaltningssiden, uten kon-

kurransse. Virksomheten er i dag organisert med en produksjonsavdeling i hvert fylke unntatt Oslo. Produksjonsavdelingene er ledet av en produksjonssjef underlagt vegsjefen i fylket. Vegdirektoratet har ansvar for rammebetingelser og overordnet styring av produksjonsvirksomheten. Det er derfor opprettet en sentral produksjonsavdeling i Vegdirektoratet som skal ivareta samordningen av ressurser over fylkesgrensene og dimensjonering og fordeling av det totale produksjonsapparat.

Omdanningen av Statens vegvesens produksjonsvirksomhet til statsaksjeselskap er et ledd i regjeringens program for modernisering, effektivisering og omstilling i offentlig sektor. Regjeringens forslag til omdanning av Statens vegvesens produksjonsvirksomhet til statsaksjeselskap innebærer et klart organisatorisk skille mellom Statens vegvesens myndighetsoppgaver og produksjonsvirksomheten. Samtidig åpner dette for full konkurranse om drift, vedlikehold og utbygging av vegnettet i Norge. Opplegget vil, etter regjeringens oppfatning, gi grunnlag for en effektivisering som vil bety at vi får mer igjen for de midler staten stiller til rådighet. Økt konkurranse inngår i den sammenheng som et sentralt element.

For å oppnå effektivitetsgevinster er det nødvendig med økt konkurranse. Regjeringen legger opp til at alle nye oppdrag fra Statens vegvesen skal konkurransenutsettes allerede fra etableringstidspunktet 1. januar 2003. Samtidig er det lagt opp til

at løpende oppdrag fra produksjonsvirksomheten har fra Statens vegvesen, blir videreført inn i det nye aksjeselskapet.

Virksomheten skal drives med samme krav til forretningsmessig drift som andre aktører. Selskapet må derfor gis betingelser på linje med konkurrerende selskaper.

2 Enkelte spørsmål ved overdragelsen av produksjonsvirksomheten

Ved utskillelsen av produksjonsvirksomheten fra Statens vegvesen vil den samlede produksjonsvirksomheten med tilhørende eiendeler (driftsmidler mv.), rettigheter og forpliktelser bli overført fra staten til det nye aksjeselskapet som tingsinnskudd mot at staten som vederlag får aksjer i selskapet. Innskuddet blir ført opp i selskapets balanse i samsvar med reglene i aksjeloven og regnskapsloven samt prinsippene for god regnskapsskikk. Selskapet etableres med en egenkapital som gjenspeiler bransjens risiko og forpliktelser selskapet har ved opprettelsen. Den endelige åpningsbalansen for selskapet, samt de budsjettmessige konsekvenser for statsbudsjettet vil bli fastlagt innenfor de rammer som Stortinget vedtar i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2002–2003).

Etter departementets syn bør det nye selskapet ha ansvar og risiko for alle skader og tap som har tilknytning til produksjonsvirksomheten, herunder forurensningsskader for kjent og ukjent forurensning som er knyttet til produksjonsvirksomheten. Når det gjelder forurensningsskader, kan skadelidte etter reglene i forurensningsloven som hovedregel velge om han vil rette sitt krav mot staten eller mot aksjeselskapet. Hvis skadelidte velger å holde seg til staten vil staten kunne kreve sitt utlegg dekket av selskapet. I tegningsgrunnlaget for statens innskudd i det nye aksjeselskapet vil det bli tatt forbehold om dette.

3 Forslag til overgangsbestemmelser for ansatte i Selskapet

Utskillelsen av produksjonsvirksomheten i Statens vegvesen til aksjeselskap innebærer at virksomheten får status som eget rettssubjekt. For de ansatte som går over i det nye selskapet, vil arbeidsmiljølovens regler om ansettelse, oppsigelse, avskjed og

fortrinnsrett avløse tjenestemannsloven. Videre vil arbeidstvistloven avløse tjenestetvistloven. På avtalesiden vil Hovedtariffavtalen i staten bli avløst av avtaler inngått gjennom den arbeidsgiverforening selskapet slutter seg til. Det legges til grunn at den enkelte arbeidstakers tilsetningsforhold løper uavbrutt inn i Selskapet. De arbeidstakere som ikke vil ta i mot tilbud om arbeid i statsaksjeselskapet vil kunne sies opp etter tjenestemannsloven §§ 9 og 10. De beholder i såfall fortrinnsrett til ny stilling i staten inntil ett år, men vil ikke ha rett til ventelønn. Ansatte i dagens produksjonsvirksomhet i Statens vegvesen som ikke får tilbud om ansettelse i Selskapet, vil fortsatt være ansatt i Statens vegvesen. De vil da ha samme rettigheter som øvrige ansatte i Statens vegvesen.

I St.prp. nr. 60 (2001–2002) er det lagt til grunn at de ansatte som overføres fra forvaltningsorganet Statens vegvesen til det nye selskapet, som en tre-årig overgangsordning får beholde de til enhver tid gjeldende rettigheter som følger av tjenestemannsloven § 13 nr. 2 til nr. 6 om fortrinnsrett til statlige stillinger og ventelønnsrettigheter. Overgangsordningen må lovreguleres, og det går fram av St.prp. nr. 60 (2001–2002) at departementet vil komme tilbake til Stortinget om bl.a. de ansattes stilling. Bestemmelsene etter dette lovforslaget vil ikke innskrenke de rettigheter som de ansatte har etter arbeidsmiljøloven §§ 60 nr. 2 og 67.

Tilsvarende overgangsordninger er tidligere gitt ved liknende omdannelser fra statlig forvaltningsvirksomhet til aksjeselskap.

Det forutsettes at eventuelle ventelønnsutgifter skal bæres av selskapet gjennom refusjonsplikt overfor Aetat som står for utbetalinger og administrasjon av ordningen. De administrative og økonomiske konsekvensene av lovforslaget vil avhenge av om og i hvilket omfang rettighetene blir utløst.

4 Endringer i andre lover

Omdanningen av Statens vegvesens produksjonsvirksomhet medfører ikke behov for endringer i andre lover.

5 Nærmere om lovforslaget

Til § 1 Formål

Paragrafen fastsetter lovens formål som er å regulere visse overgangsspørsmål i forbindelse med omdanningen.

Til § 2 Overføring av forpliktelser

Omdanningen av Statens vegvesens produksjonsvirksomhet til aksjeselskap skjer ved at forvaltningsorganets eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet overføres til det nye aksjeselskapet i tråd med det som fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2002–2003).

Bestemmelsen gjelder overføring av forpliktelser til det nye aksjeselskapet.

Det foreslås en bestemmelse som hindrer kreditorer og andre rettighetshavere knyttet til den virksomheten som skal overføres til aksjeselskapet, å motsette seg at aksjeselskapet i forbindelse med omdanningen overtar forvaltningsorganets forpliktelser. Forslaget har sammenheng med at det til den virksomheten som skal overføres, er knyttet løpende kontrakter av forskjellige typer. Dette kan dreie seg om kontrakter om leie av bygninger/tomter og andre ulike leiekontrakter. Det vil også kunne gjelde ulike kontrakter knyttet til materialforekomster, ulike underentreprisekontrakter og kontrakter vedrørende utførelse av investerings-, utbyggings-, drifts- og vedlikeholdsoppgaver. Videre kan det dreie seg om innkjøp av varer, tjenester med videre. Ved omdanning til aksjeselskap er det forutsatt at slike avtaler skal overføres til aksjeselskapet.

Bestemmelsen må ses i sammenheng med at forvaltningsorganets forpliktelser etter vanlige formuesrettslige regler ikke kan overføres til aksjeselskapet med frigjørende virkning for staten, uten medkontrahentens samtykke. I prinsippet vil medkontrahenten da kunne nekte slikt samtykke uten å angi noen nærmere begrunnelse for dette, og det kan ikke utelukkes at enkelte medkontrahenter vil kunne nekte å gi samtykke for å kunne komme i en bedre forhandlingsposisjon. For å avklare forholdet omkring overføring av forpliktelser til aksjeselskapet og avskjære eventuelle innsigelser fra medkontrahentene, foreslås en lovbestemmelse som innebærer en automatisk kontraktovergang uten at kreditorene og eventuelle andre rettighetshavere kan motsette seg dette. En slik lovteknikk har som nevnt vært brukt i forbindelse med omdanning av

andre statlige virksomheter til selskaper. Det går også fram av forslaget at når forpliktelsen er overført til aksjeselskapet, er staten fritatt for ansvar.

Bestemmelsen forutsetter at kreditors rettslige eller faktiske dekningsmuligheter som følge av overføringen ikke blir forringet.

Til § 3 Overføring av offentlige rettigheter, konsesjoner, tillatelser m.v.

Bestemmelsen inneholder en særregel om overføring av offentlige rettigheter, konsesjoner, tillatelser m.v. fra staten til aksjeselskapet uten nærmere tillatelse fra vedkommende offentlige myndighet. Forslaget vil lette omdanningen, da man med hjemmel i den foreslåtte lovebestemmelsen kan overføre offentlige rettigheter, konsesjoner, tillatelser m.v. til aksjeselskapet uten en individuell saksbehandling.

Til § 4 Overgangsbestemmelser for de ansattes rettigheter

Bestemmelsen gir de ansatte i Statens vegvesens produksjonsvirksomhet, som ved utskillelsen til eget aksjeselskap blir ansatt i selskapet, de til enhver tid gjeldende rettigheter til ventelønn og fortrinnsrett til annen statlig stilling, jf tjenestemannsloven § 13 nr. 2 til nr. 6, for en periode av tre år etter ansettelse i Selskapet. Eventuelle ventelønnskostnader som måtte bli utløst i perioden, dekkes av Selskapet gjennom refusjonsplikt.

Til § 5 Ikrafttredelse

Paragrafen bestemmer at loven trer i kraft straks.

Samferdselsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om omdanning av Statens vegvesens produksjonsvirksomhet til statlig aksjeselskap .

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om omdanning av Statens vegvesens produksjonsvirksomhet til statlig aksjeselskap i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om omdanning av Statens vegvesens produksjonsvirksomhet til statlig aksjeselskap

§ 1 Formål

Formålet med denne loven er å regulere visse overgangsspørsmål i forbindelse med omdanning av Statens vegvesens produksjonsvirksomhet til aksjeselskap.

§ 2 Overføring av forpliktelser

Overføring til aksjeselskapet av forpliktelser knyttet til Statens vegvesens produksjonsvirksomhet, har frigjørende virkning for staten.

Fordringshavere og andre rettighetshavere kan ikke motsette seg overføringen eller gjøre gjeldende at overføringen utgjør en bortfallsgrunn for rettsforholdet.

§ 3 Overføring av offentlige rettigheter, konsesjoner, tillatelser m.v.

Offentlige rettigheter, konsesjoner, tillatelser med videre som gjelder den virksomhet som skal omdannes, blir fra omdanningstidspunktet overført til aksjeselskapet.

Omregistrering i grunnboken og andre offentlige registre i forbindelse med omdanningen skjer ved navneendring.

§ 4 Overgangsbestemmelser for de ansattes rettigheter

Bestemmelsen i denne paragraf gjelder ansatte i Statens vegvesens produksjonsvirksomhet som ved omdanningen av Statens vegvesens produksjonsvirksomhet til eget aksjeselskap, blir ansatt i selskapet.

Lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. (tjenestemannsloven) § 13 nr. 2 til nr. 6 om fortrinnsrett til annen statsstilling og ventelønn skal i tilfelle som nevnt i første ledd fremdeles gjelde for arbeidstakere som blir oppsagt av grunner som nevnt i tjenestemannsloven § 13 nr. 1 bokstavene a, b og c, og som var omfattet av disse bestemmelsene før overgangen. Fortrinnsretten til annen statsstilling og retten til ventelønn etter forrige punktum gjelder i tre år etter ansettelse i Selskapet.

Staten kan kreve utbetalte utgifter til ventelønn etter annet ledd refundert fra selskapet.

§ 5 Ikrafttredelse

Loven trer i kraft straks.